

VEBEGO GROEN - ATTENDER GROEN - AXENT GROEN - BROUWERS GROENAANNEMERS

SAMEN

**CIRCULARITEIT CONCREET MAKEN
VOOR ONSZELF, VOOR ONZE
OPDRACHTGEVERS EN VOOR ONZE
(KLEIN)KINDEREN.**

In dit magazine lees je alle
highlights van de bijeenkomst
van 17 februari 2022 met
verwijzingen naar relevante
circulaire content.

A group of seven men are posing for a photo in a meeting room. Three are standing in the back row, and four are kneeling or sitting in the front row. They are all smiling and some have their fists raised in a celebratory gesture. In the background, there are whiteboards with handwritten notes. In the foreground, a wooden table and a black bag are visible.

READY TO GO?

CIRCULARITEIT VERKENNEN

INSPIRATIE & DUIDING CIRCULARITEIT

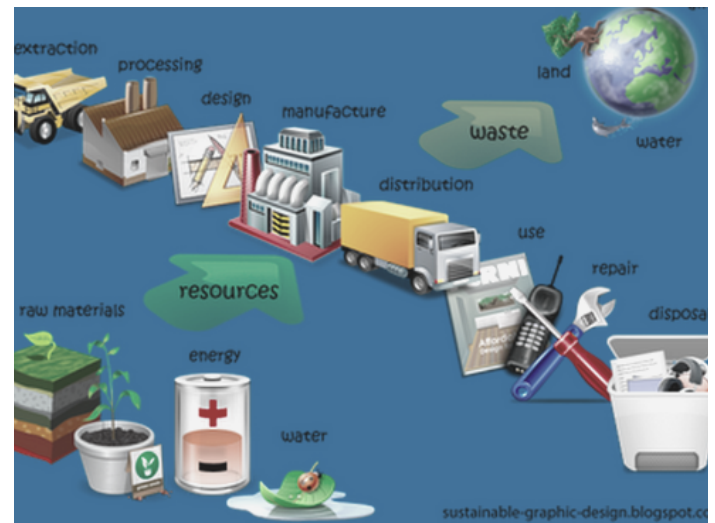
Verschillen tussen lineaire en circulaire economie

Lineair (afbeelding 1)

- make - take -waste
- Eco-efficient
- korte termijn opbrengst
- eenmalige transactie
- focus op product
- eigenaarschap bij gebruiker

Circulair (afbeelding 2)

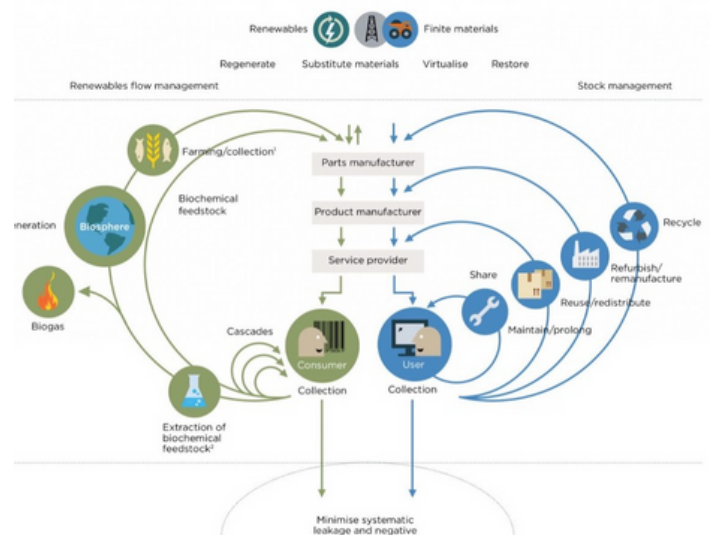
- geen afval / 10R model / circulariteitsladder / waardebehoud van materialen en producten
- Eco-effectief
- lange termijn meervoudige opbrengsten
- meerdere cycli & transacties
- focus op diensten
- eigenaarschap bij producent

afbeelding 1 huidige lineaire ketenmodel

Aarde raakt uitgeput

Onze aarde raakt jaarlijks steeds sneller uitgeput om te kunnen blijven voorzien in onze vraag naar natuurlijke bronnen. In 2021 was de wereldwijde 'Overshoot day' op 29 juli. Dat betekent dat we bijna een half jaar meer gebruiken dan de aarde ons kan bieden.

afbeelding 2 circulair ketenmodel: sluiten van de kringloop

CIRCULARITEIT VERKENNEN

INSPIRATIE & DUIDING CIRCULARITEIT

De dag van het Natuurlijk Kapitaal

Op basis van de laatste data van de National Footprint and Biocapacity Accounts is de Nederlandse ecologische voetafdruk meer dan zeven keer zo groot als de hoeveelheid voedsel en grondstoffen die de Nederlandse natuur binnen één jaar kan produceren en de uitstoot die onze natuur kan absorberen. De uitstoot van CO₂ heeft hierin het grootste aandeel, gevolg door voedselconsumptie. Ons huidige voedselpatroon maakt dat we meer dan twee keer de gehele biocapaciteit van Nederland nodig hebben om alle Nederlanders te voorzien.

De principes van een circulaire economie

Er zijn 101 definities van een circulaire economie te vinden. Wij vinden de uitleg van de [Ellen McArthur Foundation](#) duidelijk en refereren hier graag naar: Zij zegt: "De circulaire economie is gebaseerd op drie principes, gedreven door design:

- Elimineer afval en vervuiling
- Producten en materialen laten circuleren (op hun hoogste waarde)
- Regeneer de natuur

Het wordt ondersteund door een transitie naar hernieuwbare energie en materialen. Een circulaire economie ontkoppelt economische activiteit van het verbruik van eindige hulpbronnen. Het is een veerkrachtig systeem dat goed is voor bedrijf, mens en milieu.

Hoeveel keer Nederland heeft Nederland nodig

om aan de vraag van de bewoners naar natuurlijke hulpbronnen te kunnen voldoen?

Bron: National Footprint and Biocapacity Accounts 2022
Andere landen zijn te vinden op: overshootday.org/how-many-countries

afbeelding 3 De dag van het Natuurlijk kapitaal was dit jaar al op 19 februari. Lees hier het [persbericht](#)

afbeelding 4 circulariteit begint met elk element van ons take-make-waste-systeem transformeren.

WAT ZIEN WE? WAT DOEN WE? WAT WILLEN WE?

"MOOI DAT WE ELKAAR VANDAAG
KUNNEN INSPIREREN OP CIRCULARITEIT."

Wat zien jullie nu aan circulariteit om je heen?

- Ladder van Lansink in aanbestedingen
- Thuis recycling (hergebruik, minder afval)

Circulaire ambities => gemeente Eindhoven heeft inkoop geregeld via Brouwers Groenaannemers en opgenomen in Bouwteam

Wat doen jullie nu aan circulariteit?

- Waarom laten we blad liggen? Communiceren wat en waarom we al doen
- Eigen omgeving? Papieren koffiebeker
- Hetzelfde (samen!) willen & dezelfde taal spreken, daarom deze circulaire sessie.
- Hernieuwbare energie regelen/uitbreiden
- Duurzamere elektrische gereedschappen bij vervanging.

Wat willen jullie met circulariteit?

- Circulair dashboard waarin je "aan diverse knoppen kunt draaien en met de klant het gesprek kan voeren over waar je de nadruk wil leggen"
- Gezamenlijke ambities vormgeven
- Intrinsieke motivatie nodig om te doen/ bewustwording
- Concretiseren van circulaire uitvraag (voor jezelf en richting partners)
- Ketensamenwerking => wat doen we met inkoop, reststromen, etc.
- Een wereld zonder afval.

"EVEN A SMALL
THING, DOES
SOMETHING"
- WUBBO OCKELS -

CIRCULAIRE ECONOMIE NOODZAAK OF KANSRIJK?

"ALS JE VANUIT PASSIE ACTEERT BEN JE
ALTIJD OP TIJD, ALS JE UIT NOODZAAK IN
ACTIE KOMT BEN JE TE LAAT."

Anders denken, anders doen

Van een economie met afval naar een economie zonder verlies van waarde(n) en of materialen. Dit vergt niet alleen anders kijken naar materialen, -en afvalstromen. Anders kijken naar processen, leiderschap, interne organisatie, ketensamenwerking en design van producten en diensten is nodig om tot de gewenste richting te komen. Wat is er voor nodig om in beweging te komen? Hierbij [een artikel van National Geographic](#) hoe de circulaire economie de wereld kan redden.

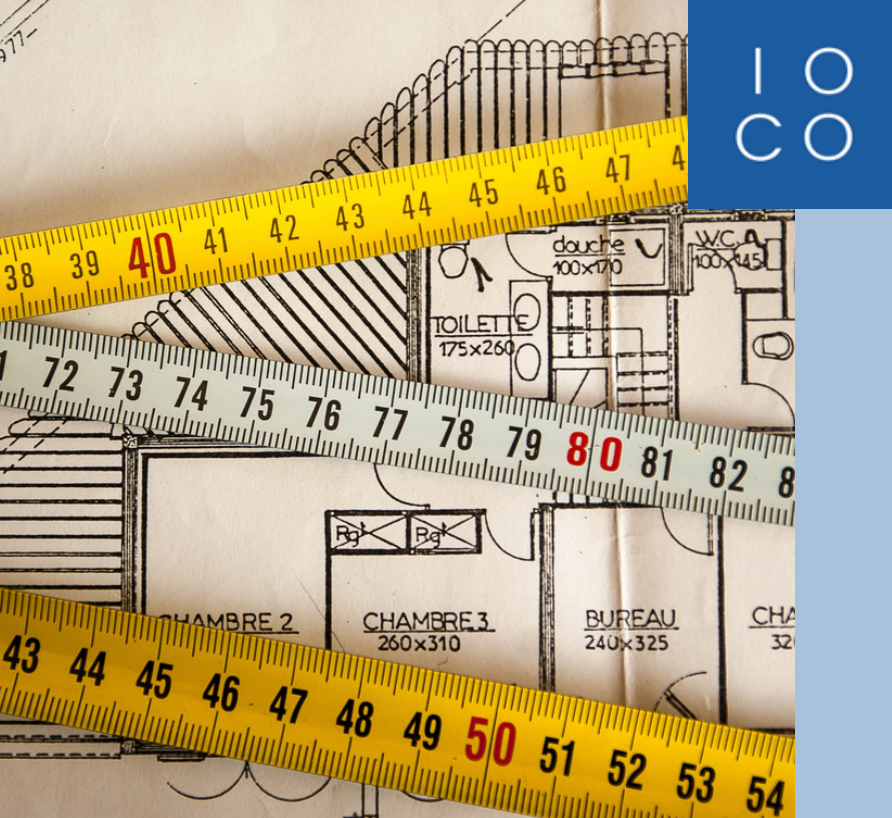
Ontwikkelingen in de wereld - Nederland

Om de status van een circulaire economie te meten is in 2017 het initiatief ontstaan om jaarlijks te rapporteren van de wereldwijde status. In 2018 is het eerste rapport tijdens de World Annual Forum in Davos gepresenteerd met een score van 9,1%. Wat betekent dat we wereldwijd voor 9,1% in staat zijn om materialen en producten terug te brengen in keten en dat dus meer dan 90% afval is ([bron: CGRi](#)).

Nederland heeft de ambitie om in 2050 een [circulaire economie](#) te hebben gerealiseerd. Om de omslag naar een circulaire economie (CE) in Nederland te versnellen, neemt de Rijksoverheid verschillende maatregelen. Zo worden regels en wetten die de overgang naar een circulair economie in de weg staan veranderd. En ondersteunt de overheid ondernemers die actief zijn op het gebied van circulaire economie. Er zijn 5 sectoren geselecteerd die de versnelling naar een circulaire economie in gang zetten en daar zijn zogenaamde [transitieagenda's](#) voor opgesteld door overheden en marktpartijen:

- [Biomassa en voedsel](#)
- [Kunststoffen](#)
- [Maakindustrie](#)
- [Bouw](#)
- [Consumptiegoederen](#)

Als aanjager van de circulaire economie nemen gemeenten en andere overheden vanaf 2023 een voorbeeldrol door alle bouwuitvragen 100% circulair te maken. Het expertisecentrum Pianoo, het expertisecentrum aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft als taak het inkopen en aanbesteden bij overheden te professionaliseren, zet volop in op [circulair inkopen](#). Interessant om deze ontwikkelingen te volgen.

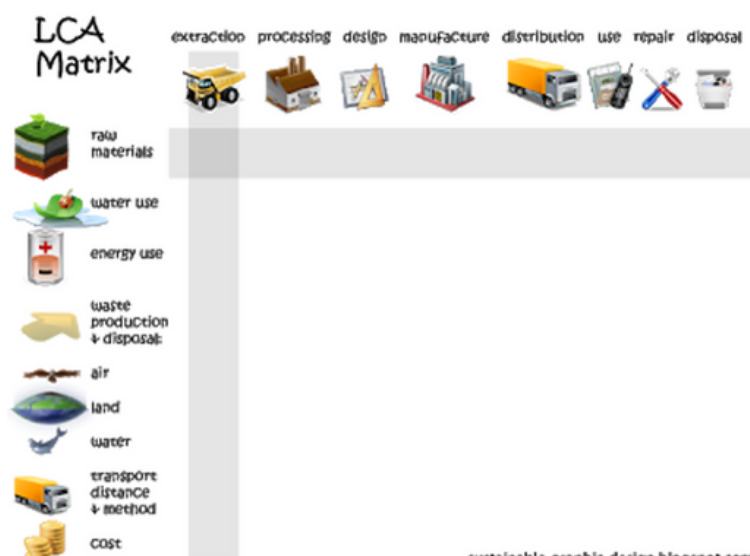
METEN VAN CIRCULARITEIT

"ALS JE VANUIT PASSIE ACTEERT BEN JE ALTIJD OP TIJD, ALS JE UIT NOODZAAK IN ACTIE KOMT BEN JE TE LAAT."

Hoe meet je circulariteit in een bebouwde omgeving?

In de praktijk zien we dat steeds meer uitvragen ingevuld moeten worden met circulaire principes. Zoals we in de sessie hebben laten zien is de LevensCyclusAnalyse een eerlijke manier om de schaduwprijs van de milieuschade te bepalen. Ondanks dat dit geen keiharde euro's zijn, geeft dit inzicht in de verschillen tussen lineaire en circulaire producten en materialen. Dit zijn twee belangrijke meetmethodieken om de circulaire impact zichtbaar te maken.

- **Milieu Kosten Indicator.** Het voegt alle relevante milieueffecten samen in één enkele score van milieukosten, die de milieu schaduw prijs van een product of project aantoonst.
- **Building Circularity Index.** Onze verwachting is dat de zogenaamde building circularity index wordt gehanteerd in de toekomstige uitvragen. Er wordt namelijk steeds meer gevraagd naar een prestatie op het gebied van circulaire vastgoedobjecten/ projecten. Het is dan essentieel om te kunnen aan tonen hoe circulair een object/project is. Hoe doe je dat dan volgens deze methode? Het gaat hierbij om het materiaalengebruik (meestal geuit in de zogenaamde Milieu Kosten Indicator) in een object/project én de mate van terugneembaarheid oftewel de mate van losmaakbaarheid van materialen.

WIJ ZIJN DE
EERSTE
GENERATIE DIE
ECHT GERAAKT
WORDT DOOR DE
KLIMAAT-
ONTWIKKELINGEN
EN WE ZIJN DE
LAATSTE DIE HET
SAMEN KUNNEN
FIXEN.

Meervoudige opbrengsten

De transformatie naar een circulair businessmodel gaat niet in één keer en kun je niet alleen. Eerst begin je met het vormgeven van een visie op circulariteit voor je organisatie om stap voor stap de juiste richting op te bewegen. Je hoeft niet de hele trap te zien om in beweging te komen. Zet een stap op de eerste trede en de rest komt vanzelf.

Een circulair businessmodel is toekomstbestendig omdat deze op meer dan alleen een economisch resultaat stuurt. Een organisatie houdt rekening met de maatschappelijke en ecologische effecten van het handelen in de strategie en de doelstelling die daaruit ontstaan. Het uitgangspunt is dat de creatie van economische waarde in balans is met de sociale behoeften en met de draagkracht van het ecosysteem.

Zes opbrengsten

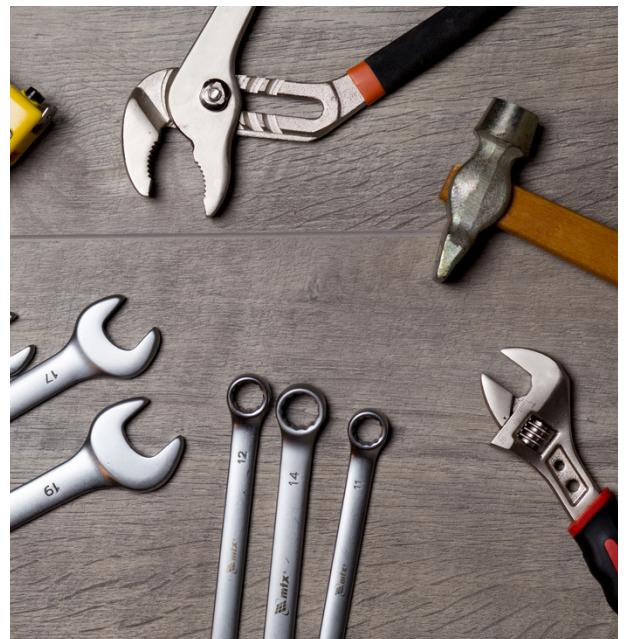
Wij geloven dat als je van start gaat met circulariteit in je organisatie dat je op de volgende 6 waarden opbrengsten genereert en daarmee een toekomstbestendig businessmodel voor jezelf ontwikkelt. De 6 waarden:

- Financieel (economisch)
 - Materieel (economisch & ecologisch)
 - Intellectueel (economisch)
 - Personeel (maatschappelijk)
 - Omgeving (maatschappelijk)
 - Moeder aarde (ecologisch)
-

SAMEN HEBBEN WE GEKEKEN
NAAR DE KANSEN EN
BEDREIGINGEN VAN EEN
CIRCULAIRE ECONOMIE

Kansen

- Kraamkamer stekmateriaal en grondstoffen is kansrijk
- Refurbished materialen (telefoon/auto/laptop)
- Repareren i.p.v. vervangen
- Voorkant betrokken zijn: inrichting openbare ruimte en groen zijn in elkaar grijpende processen
- Kennis - bewustwording - data - voorbeelden
- Ontwerp iets dat oneindig is (sander tegel)
- Meepraten over ontwerp en inrichting met het oog op onderhoud (kraamkamer) en functionaliteit (klimaatadaptatie, co2, gebruik)
- Afvalstempel naar kantoor
- Inkoopbeleid op basis van Mkl
- Organische afvalstromen (o.a. blad) gebruiken als kans
- Samenwerking tussen verschillende vestigingen
- Struikrovers
- Verminderen transport bewegingen
- Sturing in ontwerpfase (bouwteam)
- Planning / processen aanpassen (geen afval)
- Bewustwording/ voorlichting / educatie
- Duurzaam inkopen (materialen en diensten)
- Overheid helpen
- Betekenis vol werk bieden

Uitdagingen

- Opvoeden van OG
- Circulair maken van zware afvalstromen (zwerfvuil)
- Geld is niet het belangrijkste: innovatie van verdienmodel, verandering van gedachtegoed

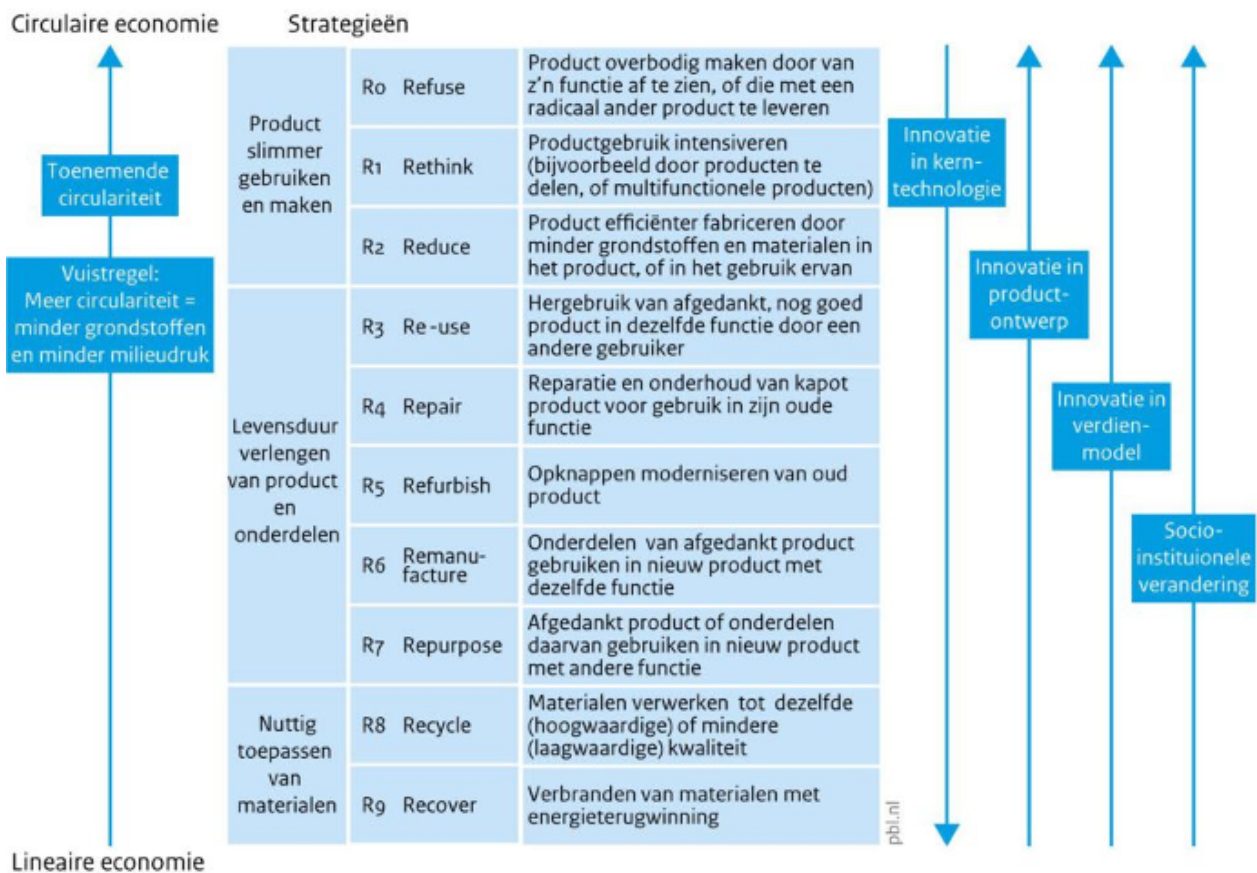
Overige inzichten

- Groot denken - klein beginnen - snel leren
- Loslaten van beeldkwaliteit
- Ontspullen
- Data gebruiken (als bewijslast)
- Interne marktplaats organiseren tussen de 3 bedrijven
- Optimalisatie van bedrijfsprocessen

INTERESSANTE LINKS

- Stand van zaken wereldwijd - [CGRi](#)
- Theorie van de Donut Economie - [Kate Raworth](#)
- Tijdslijn Nederlandse circulaire ambities en de transitieagenda's - [RVO](#)
- Meer over de circulaire economie - [Ellen McArthur Foundation](#)
- Tilburgs circulair koersdocumenten, zie punt 19 - [gemeente Tilburg](#)
- Video circulair bouwen van hoofdkantoor Triodos - [Thomas Rau](#)
- Circulaire ontwikkelingen in de bouw - [transitieteam Bouw](#)
- Noodzaak van circulaire economie - [Rijksoverheid](#)
- Rapport materiaalstromen, milieu-impact en energieverbruik in de woning- en utiliteitsbouw - [in opdracht van Rijksoverheid](#)
- Het circulaire paviljoen van ABN AMRO - [CIRCL](#)
- De route naar circulaire afspraken in de bouw voor 2023 - [platform CB'23](#)
- Innovatiegericht circulair inkopen - [Rapid Circular Contracting](#)
- Voor als je circulaire vraagstukken hebt - [ICOO](#)

Wij geloven dat iedereen een positieve bijdrage kan leveren aan de realisatie van een circulaire economie, een mooiere wereld en een goed rentmeesterschap voor de next gen.

De kracht van mens & organisatie zo bundelen dat een waardevollere, mooiere, duurzamere en bloeiende samenleving ontstaat. Waar balans is gevonden tussen mens, omgeving en zakelijke prestaties. Omdenken en omdoen. Wij dagen organisaties en professionals uit om hierover na te denken, om te durven veranderen en te doendenken.

Samen met onze klanten, studenten en partners bouwen wij mee aan de 100% circulaire economie in 2050.

Wij zijn ICOO (spreek uit aikoo), I COOperate. Jij ook?

FIRE IT UP!

We werken graag met je samen.
Online. offline.
Maakt ons niet uit. Wat jij wil.

welkom@icoo.eu

www.icoo.eu

Jesse de Doelder 06 - 16 82 85 71

Jean-Paul Tremio: 06 - 12 56 91 09

